

Kalmár Jánosné - Dr. Máthé Gáborné:

Eredményvizsgálatok a lépcsőzetes oktatással és a szaktárgyak
korai belépésével kapcsolatban az 1975/76-os tanévben

I. A vizsgálat célja

• Intézetünk oktatási rendjében - az 1975/76-os tanévben - több, jelentős változtatás történt. Így az I. szakasz valamennyi I. éves csoport részére december 18-ig tartott, s az év végi vizsgák is azonos időben zajlottak le. A tanévkezdés időpontja szerint a csoportok három - A, B, C - lépcsőbe tartoztak, amelyek más-más óraelosztásban illetve óraszámokban tanultak. A tanév végére a későbbi kezdésből adódó óraszám-különbségek nem mutattak nagy eltéréseket, olykor ki is egyenlítődték. Az új oktatási renddel összefüggésben az A és B lépcsős csoportokban általánossá vált a szaktárgyak korábbi, I. szakaszbeli belépése, amely az előző években csak néhány kísérleti csoportban történt meg.

Intézetünk Tudományos és Módszertani Csoportja az 1975/76-os tanévre azt a feladatot kapta, hogy végezzen eredményvizsgálatokat az oktatáslépcsőzetes kezdésének és a szaktárgyak korábbi belépésének tapasztalatairól. Az alábbiakban erről kívánunk beszámolni.

II. A vizsgálat tárgya, módszerei

Mivel feladatunk az oktatás lépcsőzetes kezdéséhez és a szaktárgyak korábbi belépéséhez kapcsolódik, figyelmen kívül hagytuk azokat a csoportokat, amelyekre ezek nem vonatkoztak,

Így a II. éves és a vietnami csoportokat, továbbá a bölcsészeket /ugyanis az első szakaszban csak egy szaktárgy lépett be, és az is később/, valamint a vegyészeket, mivel ott a szaktárgyi differenciált oktatásra vonatkozó kísérlet folyt. Vizsgálatunk tárgyát tehát tizenhat A lépcsős, öt B lépcsős és négy C lépcsős, összesen 25 csoport eredményei képezik, szakirányok szerinti megosztásban. Ezek az alábbiak:

<u>A lépcső</u>	<u>B lépcső</u>	<u>C lépcső</u>
M/4	M/14	M/15
M/5		M/16
M/6		M/17
M/7		
M/8		
M/11		
M/12		
M/13		
O/2	O/6	O/7
O/3		
O/4		
O/5		
Ag/2	Ag/4	-
Ag/3	Ag/5	-
K/1	K/3	-
K/2		

Mint látható, a B és a C lépcsőben a csoportok kevés száma a jellemző, az utóbbiban nem is volt Ag és K csoport, 4 helyen pedig csupán egy-egy képviseli a szakirányt. Nem mellőzhető tehát az a tény, hogy itt a nagy számok törvénye nem érvényesülhetett.

Tekintettel arra, hogy egy tanév eredményei, még ha különféle időpontokban figyeljük is őket, önmagukban csak keveset mondanak, ezért olyan mérési pontokat választottunk, amelyeknek adatait össze tudjuk vetni az elmúlt tanév megfelelőivel. A vizsgált tárgyak minden csoportban a magyar nyelv és a két, illetve három korábban belépő szaktárgy, azaz az M csoportokban a matematika és a fizika, az C csoportokban a kémia és a biológia, az Ag csoportokban a kémia, a matematika, a biológia, és a K csoportokban a matematika és a politikai gazdaságtan volt.

A mérési pontok a következők:

Magyar nyelvből: 1./ I. szakaszzáró vizsga, 2./ a februári központi z.h. 3./ az áprilisi központi z.h. 4./ az év végi vizsga.

Szaktárgyakból /a korábban belépő tárgyakból/: 1./ I. központi z.h. 2./ II. szakaszzáró vizsga 3./ év végi vizsga.

Indokolt továbbá említést tenni arról, - bár nem tartozik szorosan a tárgyalt vizsgálatához - hogy tíz reprezentáns csoporttal magyar nyelvből gépi mérést is végeztünk 2-2 alkalommal, az oktatás 6., illetve az I. szakasz utolsó netében. Közülük négy A, négy B és két C lépcsős. Elemzésünkben az itt kapott eredményeket is be kívánjuk mutatni. Véleményünk szerint, ha ezeket nem is lehet általános érvényűnek tekinteni, mégis kiegészítő jelleggel további tájékoztatást adnak a hallgatók nyelvi szintjének alakulásáról a lépcsőzetes oktatási forma keretében.

III. A hallgatók eredményei a vizsgált időpontokban és tárgyakból

A mellékelt táblázatban láthatók szakirányok és lépcsők szerint az előbbieken megjelölt tárgyakból és mérési pontokon az eredmények.

Eredménytáblázat

Szakirány	Lépcső	Csoport	Magyar				Matematika									
			I. vizsga		Febr. zh		Apr. zh		Évvégi v		I. kp. z. h		Közl. v.		Évvégi	
			74/75	75/76	74/75	75/76	74/75	75/76	74/75	75/76	74/75	75/76	74/75	75/76	74/75	75/76
M	A	M ₁ -M ₈ M ₁₁ -M ₁₃	3,89	3,3	3,32	3,99	2,5	2,72	3,36							
	B	M ₁₄	3,49 2,75	3,24 2,9	3,35 2,5	3,6 3,16	2,78 1,9	2,74 1,66	3,28 3,17							
	C	M ₁₅ -M ₁₇	3,41	2,85	2,81	3,69	2,8	2,44	3,12							
O	A	O ₂ O ₃ O ₄ O ₅	3,77	3,23	3,24	3,81										
	B	O ₆	3,75 4,33	3,34 3,1	3,57 3,5	3,72 3,75										
	C	O ₇	2,75	2,58	2,45	2,83										
Ag	A	Ag ₂ Ag ₃	3,74	2,95	2,85	3,88	2,65	2,84	3,43							
	B	Ag ₄ Ag ₅	3,77 3,07	2,77 1,6	2,99 2,03	3,8 3,82	2,5 2,3	2,55 3,03	2,98 2,71							
	C	/	/	/	/	/	/	/	/							
K	A	K ₁ K ₂	3,26	2,85	2,61	3,7	1,4	2,04	2,28							
	B	K ₃	3,27 2,87	2,83 2,27	3,61 2,2	3,27 2,89	2,38 1,4	2,08 1,58	2,96 1,9							
	C	/	/	/	/	/	/	/	/							
	A	16 csoport	3,7	3,18	3,16	3,89	2,33	2,53	3,19							
	B	5 csoport	3,62 3,18	3,29 2,29	3,39 2,45	3,64 3,49	2,67 1,97	2,56 2,31	3,19 3,03							
	C	4 csoport	3,22	2,8	2,72	3,48	2,8	2,44	3,12							
INTÉZETI ÁTLAG			3,58	2,96	3,01	3,73	2,42	2,55	3,13							

Eredménytáblázat

Fizika			Kémia			Biológia		
I. kp. zh	II. cikl. v	évvégi v	I. kp. zh	II. cikl. v	évvégi v	I. kp. zh	II. cikl. v	évvégi v
74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76	74/75 75/76
3,04	3,54	3,52						
2,22	3,56	3,44						
2,7	3,41	2,83						
3,33	4,0	3,13						
			4,34	4,02	3,94	3,8	3,78	3,81
			2,83	4,0	3,86	4,7	4,33	4,08
			3,9	4,16	4,16	3,1	4,41	3,75
			3,65	4,23	4,1	3,75	4,23	4,21
			2,9	3,15	3,84	3,16	3,71	3,76
			3,162	3,46	3,53	3,25	3,78	3,75
			Pol. gazd.	3,08	3,33			
				3,08	3,31			
				3,03	3,03			
2,82	3,04	3,54	4,1	4,08	3,98	3,78	3,93	3,94
2,71	3,19	3,41	2,86	3,43	3,72	3,73	3,96	3,86
3,33	4,-	3,13	3,9	3,68	3,59	3,1	3,85	3,75
				4,16	4,16		4,41	
3,01	3,54	3,4	3,82	3,95	3,69	3,71	4,-	3,75

A táblázatba foglalt számadatok a következő jellegzetességeket mutatják:

Magyar nyelv

Az I. szakasz záró vizsga eredményei az A lépcsőben:

Az M csoportok lényegesen, az O csoportok csak kevéssel haladják meg a múlt évi átlagot. Az ide tartozó 2-2 Ag és K csoport eredménye valamivel gyengébb a tavalyinál, de csak századnyi különbséggel.

A B és C lépcsőben- egy kivétellel - rosszabbak az eredmények az elmúlt évinél. /B lépcsőben egyetlen orvoscsoport indult - ez a kivétel/. A különbségek - a C lépcsős M csoportok kivételével - elég jelentősek: 0,4 és 1,- között vannak. Ezeknél az adatoknál azonban ismét emlékeztetnünk kell arra, hogy ^aB és C lépcsőben jobbra csak egy-egy csoport képviseli a szakirányt, csak a B lépcsős Ag és a C lépcsős M jelent két, illetve három csoportot.

A februári z.h. eredményei az A lépcsős csoportoknál általában némileg meghaladják a múlt éveket. Itt csupán az O csoportok átlaga gyengébb valamivel a tavalyinál.

A B és C lépcsős csoportok viszont mind alacsonyabb eredményt értek el, mint a múlt évek, s a különbségek is elég jelentősek.

Az áprilisi z.h. eredménye minden lépcsőben és szakirányban a tavalyiak alatt maradt. Megfigyelhető azonban, hogy a B és C lépcsős csoportoknál általában jóval nagyobb a csökkenés mértéke, mint az A lépcsőbeliekénél.

Az év végi vizsgák eredményei az A lépcsőben ismét jobbak a múlt évinél. A B és C lépcsőben fele-fele arányban láthatunk a szakirányoknál csökkenést, vagy kis mértékű emelkedést.

/Érdekes, hogy a z.h. átlagokban "sereghajtóként" szereplő B lépcsős Ag csoportok eredménye itt a múlt évi szakirány-átlag fölé emelkedik./

Az 1. számú grafikonon - a szakirány szerinti részletezés mellőzésével - összefoglalóan szeretnénk bemutatni a fenti mérési pontokon a magyar nyelvi eredmények lépcsők szerinti alakulását az 1975/76-os és az 1974/75-ös intézeti átlagok egybevetésével

A grafikon a következőket mutatja:

Az A lépcső eredményei mindenütt meghaladják az intézeti átlagot.

A C lépcső ezzel a vonallal csaknem párhuzamosan halad, csakhogy az intézeti átlag alatt, s ezek a negatív eltérések többnyire nagyobbak, mint az előbbi pozitívak.

A B lépcső grafikonja meredek változásokat mutat. Bár már a kiindulási szint is itt a legalacsonyabb, de ez csak 0,04-dal marad alatta a C lépcsőnek, s 0,4-dal az intézeti átlagnak. A februári z.h.-nál találjuk a mélypontot, a többiekénél lényegesen rosszabb eredménnyel. Kis emelkedést hoz az áprilisi z.h. - ellentétben a másik két lépcsővel, amelyeknél, ha századnyi értékekben is, de még mindig csökkenés mutatkozik -, majd meredeken szökik fel az év végi vizsgaeredmény, elhagyva a C lépcsőt, s az intézeti átlagtól csak kevéssel elmaradva.

Együttesen nézve az 1975/76-os magyar nyelvi eredményeket a vizsgált pontokon, azt látjuk, hogy az I. szakasz záró vizsgához képest a februári z.h. eredménye meredeken esik, ehhez viszonyítva nagyjából stagnálást jelez az áprilisi z.h. /pontosabban: az A és B lépcsőnél minimális csökkenést, a B lépcsőnél csekély emelkedést látunk/, majd az év végi vizsgaeredmény mere-

dek emelkedést hoz, 2-3 tizeddel meghaladva az I. szakasz záró vizsga átlagait.

Ezzel szemben az 1974/75-ös intézeti átlagok a következőket mutatják: az I. szakasz záró és a februári z.h. eredményei egyaránt 0,04-dal magasabbak az 1975/76-os intézeti átlagoknál,

a két tanévben teljesen párhuzamosan meredeken csökkenő tendenciát mutatnak. Innen azonban eltér az 1974/75-ös görbe: az áprilisi z. h. már arányos emelkedést mutat, amely az év végi vizsgaeredményekben kulminál, valamivel meghaladva az I. szakasz záró átlagát.

Meg kell jegyeznünk, hogy bár az előző évekből nem rendelkezünk részletes adatokkal a z.h. és vizsgaeredmények alakulásáról, de a tapasztalatok szerint az 1974/75-ös görbe mutatja a megszokott, "szabályos" jelenségeket a magyar nyelvi oktatásban. Az 1975/76-ban megfigyelhető február-április közötti stagnálás, sőt, helyenként további csökkenés rendkívülinek látszik. Jó lenne nem zárhatjuk ki azt a körülményt sem, hogy esetleg az áprilisi z.h. a két vizsgált évben nem volt teljesen azonos nehézségi fokú, s ez adhat bizonyos eltéréseket; de feltétlenül fel kell figyelni a magyar tanárok jelentéssiben általánosan előforduló azon megjegyzésekre, amely szerint a hallgatók nyelvi fejlődésében, a nyelvi oktatásban március-áprilisban, mintegy 3-6 hétig stagnálást, vagy éppen visszaesést tapasztaltak, melyet a sorozatos szaktárgyi z.h.-k, majd a II. ciklus záró vizsga okozta túlterhelésnek tulajdonítanak.

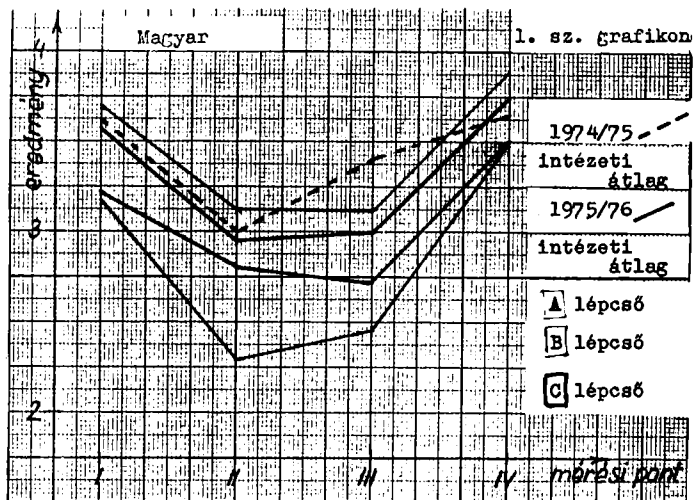
A lépcsőzetes oktatás nyelvi szempontú tapasztalatainak vizsgálatánál nem érdektelenek az előzőekben említett 10 reprezentáns csoport lépcsők szerint végzett gépi mérésének adatai sem. Az I. méréseket az oktatás kezdetétől számított 6. héten, tehát lépcsőnként különböző időpontokban végeztük, a másodikat ellenben azonos időben, az I. szakasz utolsó hetében. A 2. számú grafikonon ezek %-os eredményeit, s e négy-négy A-B és két C lépcsős csoport I. szakasz záró vizsgájának %-ban kifejezett eredményeit mutatjuk be.

E grafikon azt mutatja, hogy a vizsgált A lépcsős csoportok eredményei ekkor is jóval magasabbak a többiekénél, továbbá, hogy nyelvi fejlődésük az I. szakaszban igen egyenletes, a maximum - minimum pont/I. - II. mérés/ között mindössze 0,76 %-nyi eltérés van.

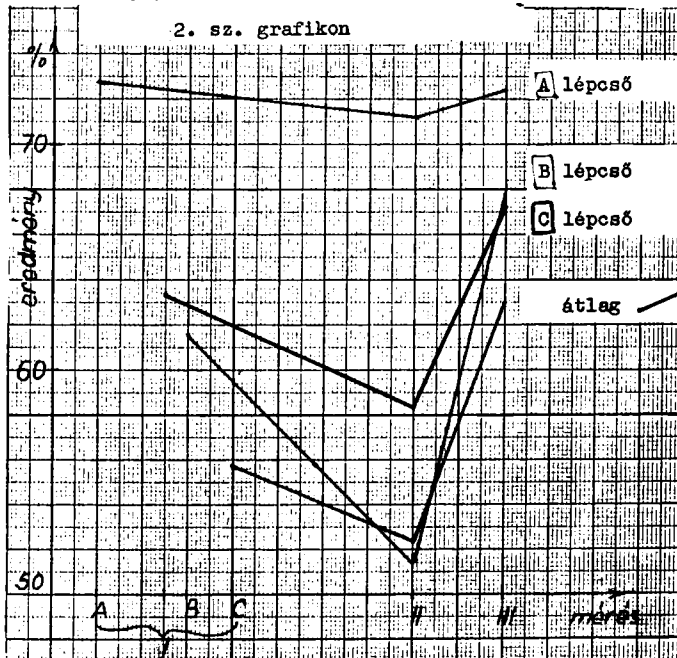
Ezeknél a csoportoknál tehát, amelyek 14 hetes, elnyújtott nyelvi szakaszban tanultak, a szaktárgyak korábbi belépése a nyelvi fejlődésben nem okozott törést.

Nem ezt látjuk azonban a B lépcsős csoportoknál, ahol - mint az előzőleg bemutatott, a II.-III. szakaszbeli nyelvi szintek alakulását tükröző grafikon is mutatja - a legnagyobb kilengéseket tapasztaljuk: az I. méréshez képest a II. 11 %-os esést hoz, /ez az adat a mélypont mindhárom lépcsőt tekintve is/, majd a közvetlenül utána következő I. szakasz záró vizsga eredménye ehhez képest 16 %-nyi emelkedést mutat.

A C lépcső grafikonja indul a legmélyebbről. Jóllehet a II. mérés az előzőnél némileg rosszabb eredményű, de ezen a ponton a B lépcsőé fölött helyezkedik el. A szakasz záró vizsga átlaga a II. méréshez viszonyítva itt is jóval magasabb. Ez az eredmény jobban megközelíti a B és az A lépcsőét, mint a kiindulási pont.

A reprezentens csoportok gépi mérési és I. szakasz záró vizsgájának eredményei magyar nyelvből

Szaktárgyak

Matematika

A vizsgált csoportok legtöbbszörében a matematika lépett be első szaktárgyként az oktatás 7. hetében: az A lépcsőben 8 mérnök és 2 közgazdász szakirányú csoportban, a B lépcsőben 1 mérnök és 1 közgazdász csoportban. Az agrárszakirányú csoportokban /2 A és 2 B lépcsős/ a matematika második szaktárgyként lépett be az oktatás 11. illetve 10. hetében. A C lépcsőben - amelyet itt 3 mérnök csoport képvisel - 10 hetes magyar nyelvi képzés után a szaktárgyi oktatás egyszerre indult meg teljes óraszámában. A két utóbbi esetben tehát a matematika oktatás szempontjából az előző évek gyakorlatához viszonyítva jelentős változás nem történt.

A mellékelt eredménytáblázatból látható, hogy az első központi s.h. dolgozat eredményei - szinte valamennyi csoportban az 1974/75-ös tanév átlagai alatt maradtak. Az eltérés magyarázható a dolgozatok magasabb színvonalával, a gyengébb előképzettséggel /pl. a K csoportok/, és több más szubjektív körülménnyel.

Mindenképpen figyelemreméltó azonban, hogy az A lépcsőben tanuló csoportoknál az esés átlagosan csak 0,1 - 0,3 között változik. Az elmúlt tanév tapasztalataival ellentétben az eredménygörbe egyenletesen emelkedő a tanév végéig. /1. a 3. sz. grafikont/. Különösebb törést a 11. szakasz záró vizsga átlagosnál magasabb követelménye sem okozott,

Hasonló a tendencia - alacsonyabb színvonalon /0,1 - 0,3-ual - a B lépcső csoportjaiban. Itt azonban a reprezentáns csoportok száma kevés /1 M, 1 K, 2 Ag/, így helytelen lenne a jövőre nézve bármilyen biztos következtetést levonni. A C lépcső eredményvonalának a "tavaszi" vizsgánál való mélypontja a matematika korai belépése mellett szól, noha az eredmények a B lépcsőnél magasabbak. /Az eredményvonal hasonló süllyedése figyelhető meg a II. mérési pontban az 1974/75. tanévben is/.

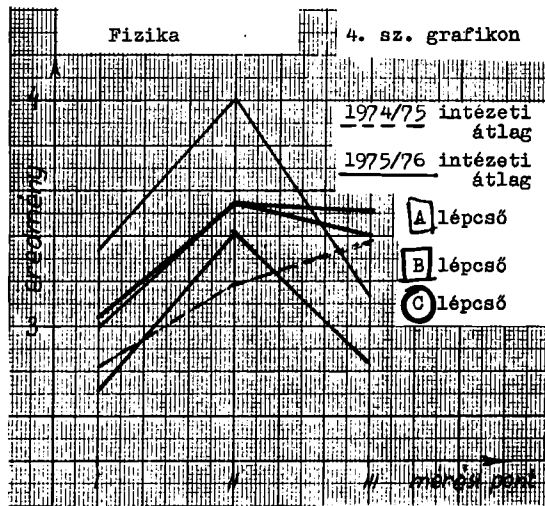
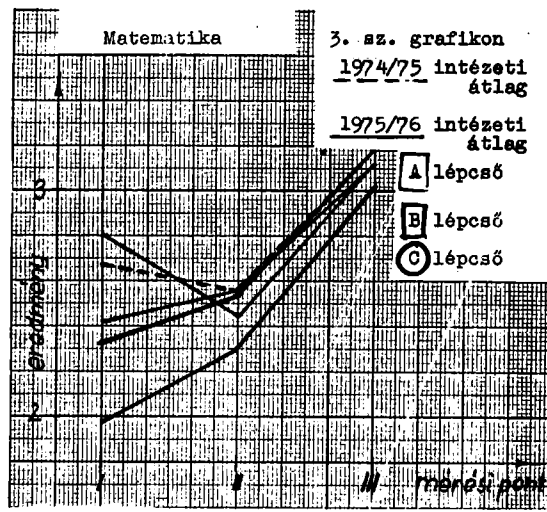
A tanév végére az egyes lépcsők közötti eredménykülönbségek lényegében kiegyenlítődnek, és az elmúlt tanév átlaga körül mozognak.

Fizika

Az oktatás folyamatába második szaktárgyként lépett be a fizika, az A lépcsőben a 11. héten, a B lépcsőben a 10. héten. E szaktárgyból a mérnök szakirányú csoportok eredményeit vizsgáltuk mindhárom lépcsőben. /A lépcsőben 8, B lépcsőben 1, C lépcsőben 4 mérnök csoport/.

Az első központi z.h. dolgozat eredményei általában jobbak az előző tanév átlagánál. A II. szakasz záró vizsga után viszont a B és C lépcső eredményei meredeken süllyednek az 1975/76-os és az 1974/75-ös tanév év végi átlaga alá /lásd 4. sz. grafikon/. Az A lépcső eredményvonala közel párhuzamosan halad az elmúlt tanév intézeti átlagával, de 0,2 - 0,4 - del magasabb szinten.

Nem lenne helyénvaló az egy^B lépcsős és a három C lépcsős mérnök csoport "ugráló" eredményvonalából érdemi következtetést levonni, de az A lépcső egyenletesebb és magasabban húzóódó eredményvonala önmagáért beszél.

Kémia

Az orvos és agrár szakirányú csoportokban a kémia volt az első belépő szaktárgy. Az A lépcsőt 4 orvos és 2 agrár csoport képviseli.

Az eredmények minden mérési pontban lényegesen magasabbak /0,4 -1,5/ és egyenletesebb elosztásúak az elmúlt /74/75/ tanév intéseti átlagánál /1. 5. sz. grafikon/. Ennek ellenére érdekes megfigyelni a B és C lépcső emelkedő tendenciáját, míg az A lépcső eredményvonala - ha minimális mértékben is /0,1/ - süllyedő. Természetesen itt sem hivatkozhatunk a nagy számok törvényére, hiszen a B lépcsőt 3, a C lépcsőt csak egyedül az 0/7 csoport képviseli.

Biológia

Az orvos és agrár szakirányú csoportokban a második belépő szaktárgy a biológia volt. Az A lépcsőben /6 csoport/ a 11. héten, a B. lépcsőben /5 csoport/ a 10. héten kezdődött meg a biológia oktatása.

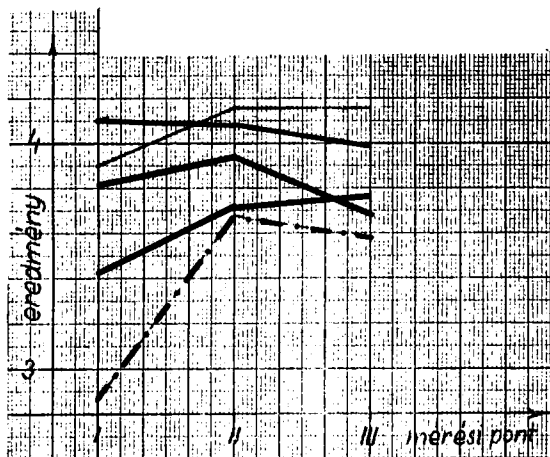
Az A lépcsőben az eredményvonal lassan, egyenletesen emelkedő, és magasabb szinten halad az 1974/75-ös tanév átlagánál.

Elenyésző süllyedés /0,1/ a B lépcső tavaszi és év végi vizsgája között van.

A C lépcső "ugrálása" egyedi eset, mivel azt csak az 0/7 csoport reprezentálja.

Kémia

5. sz. grafikon

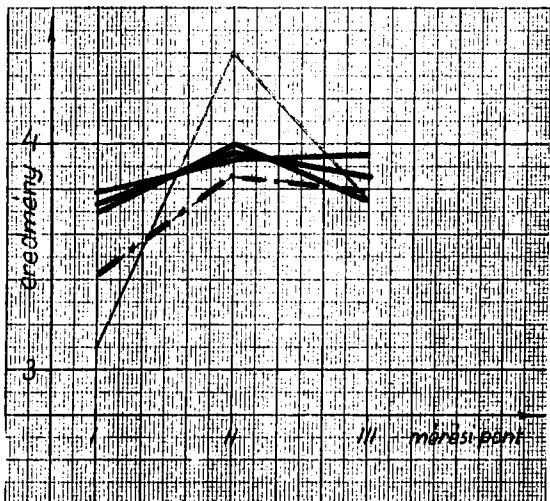

1974/75. intézeti
átlag
1975/76. intézeti
átlag

- A lépcső
- B lépcső
- C lépcső

Biológia

6. sz. grafikon

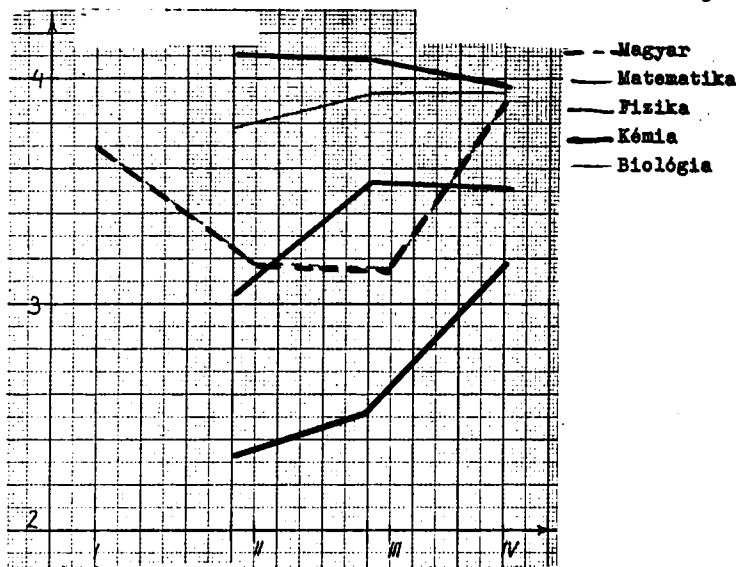
1974/75. intézeti
átlag
1975/76. intézeti
átlag

- A lépcső
- B lépcső
- C lépcső

A nyelvi és szaktárgyi eredmények alakulása együtt

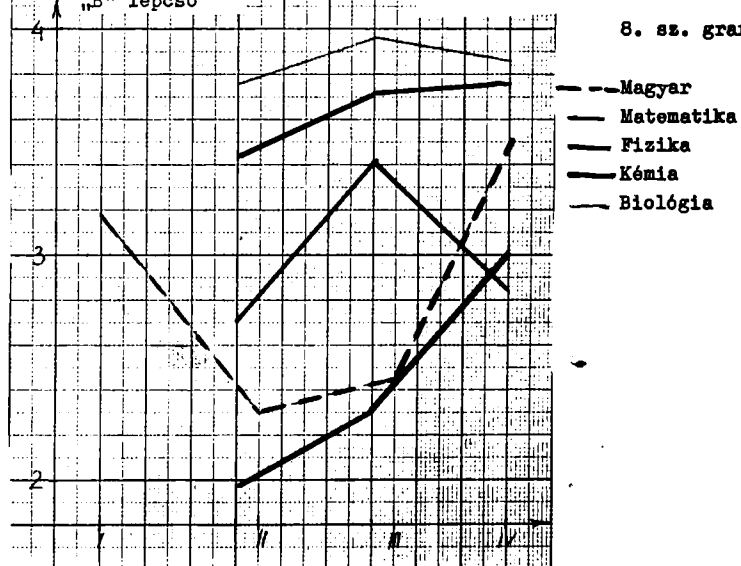
„A” lépcső

7. sz. grafikon

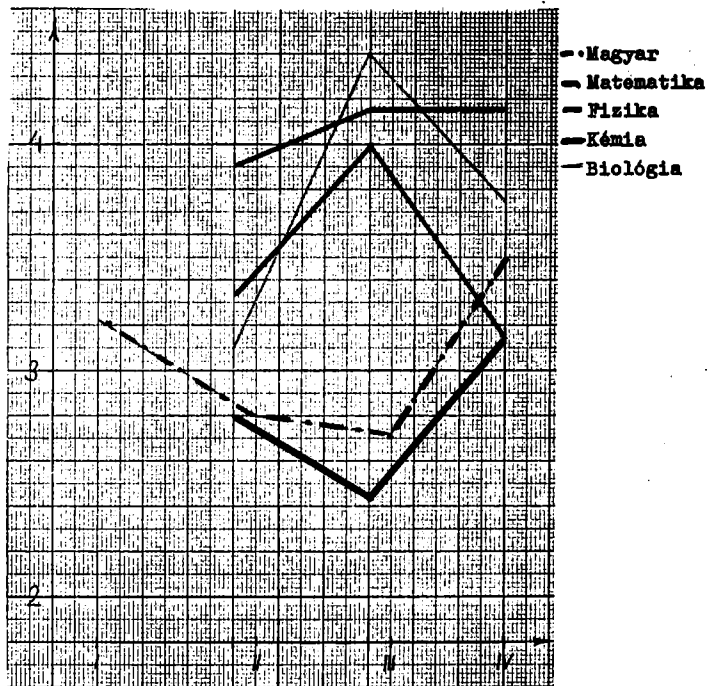

„B” lépcső

8. sz. grafikon

Ha összehasonlítjuk az egyes lépcsőkön belül a magyar nyelv és a szaktárgyak eredményeinek alakulását, azt látjuk, hogy január és április között minden lépcsőben ellentétes a magyar nyelvi és a szaktárgyi eredmények haladási iránya. A nyelvi szint a II. szakasz kezdetétől a februári z.h.-ig meredeken esik, majd ápriliséig stagnál, viszont a szaktárgyak az I. z.h.-tól a tavaszi vizsgáig jelentősen emelkednek, utána stagnálnak, illetve lényeges emelkedés csak a matematikánál tapasztalható. Viszont magyar nyelvből áprilistől év végéig meredek az emelkedés.

A grafikonok is mutatják, hogy az A lépcső terhelése és haladása a legegyszerűsebb, mind nyelvi mind szaktárgyi szempontból. A B és C lépcső eredményei meredeken változóak, a B főleg nyelvi, a C pedig szaktárgyi szempontból.

IV. Egyéb észrevételek, tapasztalatok

Amikor a lépcsőzetes oktatás és korai belépés tapasztalatait vizsgáljuk, az értékelésnél nem hagynatunk figyelmen kívül néhány, számszerűleg nem adathozható, de fontos körülményt.

Arra már több ízben hivatkoztunk, hogy meglehetősen sok adat csak egy-egy, vagy néhány csoportra vonatkozik, s ezeknél számolni kell a véletlenszerűséggel, esetlegességgel.

Továbbá nem kis jelentőségű az, hogy korábban induló - főleg az A lépcsős - csoportokban tanítottak elsősorban mind nyelvől, mind szaktárgyakból a belső, vagy gyakorlattal rendelkező intézeti tanárok - a legkorábbiaknál egy ideig még a társalgást is ők végezték -, a később indulóknál pedig mind esetlegesebb lett a csoportok tanári gárdája, s gyakoribbak a nem kis törést okozó tanárváltozások.

Azt is figyelembe kell venni, hogy az egyes lépcsők között mind nyelvől, mind pedig szaktárgyakból elég jelentős óraszámbeli eltérések vannak, amely szintén az A lépcsős csoportoknak kedvez. Magyar nyelvől ez a többlet az I. szakasz záró vizsgakor átlagosan 44 óra a B, és 70 óra a C lépcsőhöz viszonyítva. Év végére az óraszám tekintetében a C lépcsős csoportok utolérték a B lépcsőt, s az A lépcsős csoportok már csak mintegy 20 óra többlettel zárták az évet. Mivel a különbségek csak fokozatosan csökkentek, illetve tűntek el, az évközi eredményekben azért ez is tükröződik.

A szaktárgyaknál az óraszámok eltérése 10 - 40 óra között van a B, illetve C lépcső rovására. A grafikonok és számok

szerint az év végi eredményekben nagy eltérés mégsem tapasztalható. Ez a tény csak annak tudható be, hogy a később induló csoportoknál meg kellett elégedni a tantervi minimum elvégzésével, kevesebb idő maradt a gyakorlásra, s a tananyag egyes részeinek tárgyalásánál mélység tekintetében is különbség volt.

Témánkkal kapcsolatban még a beszélgetések és a jelentések alapján a következő tanári tapasztalatokat és véleményeket szűrhetjük ki.

A két féléves rendszert általában jónak tartják, mert nem szakítja meg a II. szakaszt. Az I. szakasz elnyújtása kedvező, hosszabb érési időt, s ezáltal tartósabb, mélyebb tudást biztosít. /Meglépő módon ez az új rend annyira természetesnek tűnik, hogy a B és C lépcsős csoportok nyelvtanárai közül többen "hátrányos helyzetű"-nek érzik csoportjukat, sűrítettnek a tananyagot, s a kellő időt hiányolják/.

A szaktárgyak korai belépése az A lépcsőben általában nem okozott különösebb problémát, sem nyelvi visszacsúszást, de mind a nyelv-, mind a szaktanárok megjegyzik, hogy főleg ott nem, ahol volt megfelelő, a nyelvi szintet figyelembe vevő szaktárgyi jegyzet. mivel a nyelvi nehézségek az első években tapasztaltaknál fokozottabban jelentkezők, a szaktanárok célszerűnek tartanák, ha az első szakasz időbelileg részletesebb nyelvtani tematikáját kézhez kapnák.

A B lépcsős csoportoknál azonban már merültek fel nehézségek, negatív tapasztalatok, - s ezt a már bemutatott adatok is alátámasztják. Kivétel csak az O csoport - egyedül szerepel a lépcsőben -, amelyet a jó előképzettség és a gyakorlott szaktanárok megkíméltek a megrázkódtatástól. Az ide tartozó K csoportban a matematika korai belépésével kapcsolatban nem jeleztek problémát, de a nyelvi hiányosságok okaként általában a nyelvi

képzésre fordított rövid időt jelölik meg. Másutt viszont határozott visszaesést tapasztaltak a nyelvtanárok a szaktárgyak belépésétől kezdve, s megjegyzik, hogy az amúgy is később kezdő csoportok között differenciálni kellene, s a gyengébb előképzettségű vagy képességű csoportban mellőzni kellene a korábbi belépést.

A második szakaszban - valamennyi szaktárgy teljes óraszámában való belépése után -, a korábbi évekhez hasonlóan, nagy visszaesés következett be nyelvi szempontból mind a hallgatók nyelvi érdeklődése, tanulási intenzitása, mind pedig teljesítménye tekintetében, csak az A lépcsőben ez valamivel kisebb mértékű volt. /Ezt tükrözik egyébként a számadatok és grafikonok is/. Nem volt tapasztalható, hogy a szaktárgyak korábbi belépése észrevehetően csökkentette volna ebben az időszakban a hallgatók túlterhelését. Korábban már hivatkoztunk a márciusi-áprilisi időszakra jelzett, a sűrített szaktárgyi s.h-k és a II. szakaszszáró vizsgák következtében jelentkező problémákra, a korábbi évektől eltérő negatív jelenségekre, s ezen megfigyelések megalapozottságát mutatják az adatok és a grafikonok is.

A szaktárgyak szempontjából a korai és fokozatos belépést - elsősorban az A lépcsőnél - pozitívan értékelik, bár ez a pozitívum általánosan nem a tanév végi eredmények emelkedésében, hanem a teljesítmények egyenletesen emelkedő tendenciájában jelentkezik.

V. Összegzés, javaslataink

Végezetül a bemutatott számszerű eredmények, tendenciák és vélemények alapján megkíséreljük azoknak a tapasztalatoknak összegezését, illetve kiemelését, amelyeket - a helyenként kis-számú reprezentáns ellenére is - kellően megalapozottnak látunk, s figyelembe vételükkel tovább fejleszthetjük intézetünk oktatási rendje és oktatásunk eredményessége.

Az I. szakasz tanulmányi idejének növelését pozitívan értékelhetjük, s megállapíthatjuk azt is, hogy az A lépcsőben két szaktárgy korábbi fokozatos belépése a szükséges feltételek mellett /belső szaktanárok, a nyelvi szintnek megfelelő jegyzet/, nem zavarja meg a nyelvoktatás menetét.

A később kezdő - B lépcsős - csoportoknál már megfontolás tárgyává kellene tenni a szaktárgyak korábbi beléptetését, mert itt több a negatív, mint a pozitív tapasztalat. Meg lehetne kísérelni, hogy csak egy szaktárgy - pl. a matematika - lépjen be, ugyanis adataink azt mutatják, hogy ennek belépése kevésbé okoz törést a nyelvoktatásban, s az oktatás időbeli széthúzása e szaktárgyaknál látszik a leggyümölcsözőbbnek. Továbbá különös gondot kellene fordítani a nyelv- és szaktanárok megválasztására a később induló csoportoknál. A jó felkészültségű, gyakorlott intézeti tanárok inkább képesek rövidebb idő alatt is megfelelő szintre juttatni csoportjukat, mint a kezdő, vagy külső oktatók.